CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **8 czerwca 2021 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 25 stron (zadania 1–29). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

EWOP-R0-**100**-2106

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Układ graficzny
© CKE 2021

Zadanie 1. (0–1)

Metody rozwiązywania konfliktów społecznych

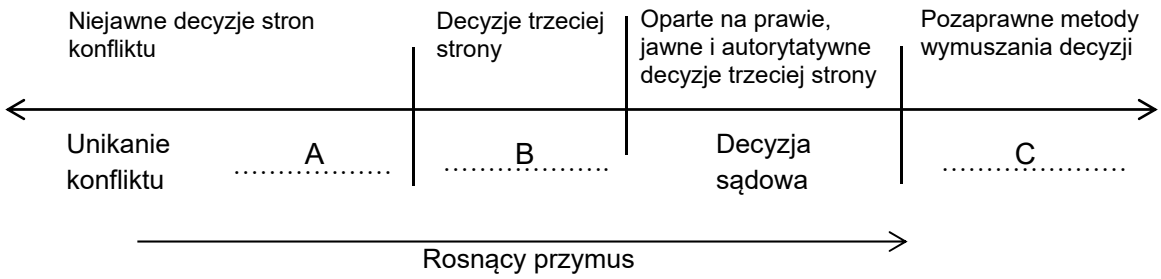

Na podstawie: C. Moore, *Mediacje. Praktyczne strategie rozwiązywania konfliktów*, Warszawa 2009, s. 23.

Uzupełnij schemat – do każdej litery (A–C), którą oznaczono sposób rozwiązywania konfliktu, przyporządkuj nazwę tego sposobu. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: przemoc, negocjacje, wybory, arbitraż.

A. – …….

B. – ……..……

C. – ……..

Zadanie 2. (0–2)

O grywalizacji edukacji

Jane McGonigal zauważyła, że badanie wykazało także inną zależność: im dłużej amerykański uczeń uczy się w szkole, tym mniej angażuje się w cokolwiek. Ośmiu z dziesięciu uczniów szkoły podstawowej było pozytywnie nastawionych do uczenia się, ale już tylko sześciu z dziesięciu uczniów szkoły średniej (odpowiednik gimnazjum) i czterech z dziesięciu szkoły wyższej (odpowiednik naszej ponadgimnazjalnej). Motywacja do uczenia spada w każdej kolejnej klasie. Jak to zmienić?

Jednym z pomysłów może być wprowadzenie na szerszą skalę gier do szkoły. Gry, zwłaszcza komputerowe, są „przestrzenią maksymalnego zaangażowania", w której gracze spotykają się, aby osiągać cele i rozwiązywać problem. Gry wpływają pozytywnie na pracę mózgu, stymulują zapamiętywanie i odbiór informacji, wzmacniają zaangażowanie, podnoszą motywację ze względu na swoją orientację na cel. Co ciekawe, 80% czasu w wielu grach to ponoszenie porażek, a mimo to gracze utrzymują pozytywne nastawienie. Dlaczego? Ponieważ analizują błędy i utrzymują swoją orientację na cel. Gdyby pozwolić w podobny sposób uczyć się w szkołach i przenieść do klas rozwiązania z gier stymulujące motywację, mogłoby się to przyczynić do większego zaangażowania uczniów w naukę, a jednocześnie na pewno przyczyniałoby się do kształcenia jednej z najważniejszych dziś kompetencji społecznych – rozwiązywania problemów.

Na podstawie: M. Polak, *Potencjał edukacyjny…*, www.edunews.pl

2.1. Sformułuj tezę zawierającą ocenę wpływu gier na proces uczenia się i uzasadnij ją trzema informacjami z tekstu.

Teza – .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Uzasadnienie:

- .....

.....

- .....

.....

- .....

.....

2.2. Na podstawie tekstu oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Odsetek pozytywnie nastawionych do nauki uczniów w USA zmniejsza się o połowę w kolejnych grupach wiekowych.	**P**	**F**
2.	Gry komputerowe, poprzez wyzwolenie indywidualnej aktywności, przyczyniają się do tworzenia grup autotelicznych.	**P**	**F**
3.	Reakcja graczy na doznawane niepowodzenia świadczy o kształceniu przez gry umiejętności rozwiązywania problemów.	**P**	**F**

Zadanie 3. (0–1)

Rysunek satyryczny

Na podstawie: www.poradydziadkapiotra.pl

Wyjaśnij problem przedstawiony na rysunku satyrycznym.

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 4. (0–1)

Tabela. Przekonania społeczne o wiarygodności badań opinii publicznej na temat głosowania wyborczego

Kategorie społeczno-demograficzne	Typy w ramach kategorii społeczno-demograficznych		Respondenci			
			uważający, że w rozmowie z ankieterem ludzie na ogół			unikający odpowiedzi
			przyznaliby się do chęci głosowania na każdą z partii	nie przyznaliby się do chęci głosowania na od jednej do trzech partii	nie przyznaliby się do chęci głosowania na żadną partię	
			w procentach			
wiek	18–24 lata		56	18	14	12
	25–34 lata		57	19	12	13
	35–44 lata		45	15	19	21
	45–54 lata		44	33	9	13
	55–64 lata		35	35	20	11
	65 lat i więcej		27	35	17	20
miejsce zamieszkania	wieś		39	26	19	16
	miasto	poniżej 20 tys.	40	29	19	12
		20000–99999	46	26	12	16
		100000–499999	49	20	8	23
		od 500 tys.	53	32	11	5
wykształcenie	podstawowe / gimnazjalne		34	27	21	18
	zasadnicze zawodowe		38	30	12	20
	średnie		46	25	16	13
	wyższe		56	22	12	10
dochód na jedną osobę	do 500 zł		36	26	20	18
	501–750		42	29	14	15
	751–1000		37	37	16	9
	1001–1500		44	26	15	15
	powyżej 1500 zł		55	29	10	6

Na podstawie: *Sondażowe kłamstwa, czyli o czym nie wypada mówić ankieterowi. Ujęcie analityczne*, Komunikat z badań CBOS BS/111/2014.

Określ – w każdej z kategorii społeczno-demograficznych – typ respondenta najczęściej uważającego, że odpowiedzi ludzi pytanych o własne głosowanie wyborcze są wiarygodne.

- .....
- .....
- .....
- .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 5. (0–2)

O „klasie średniej”

Tekst 1. Brookings Institute, prestiżowy amerykański ośrodek badawczy, przeprowadził szereg analiz i okazało się, że żeby przejść z zagrożenia biedą do poziomu klasy średniej (w USA o klasie średniej mówi się od rocznych zarobków w wysokości min. 55 tys. dolarów, czyli ok. 176 tys. zł.), wystarczy […] ukończyć szkołę średnią. Po drugie [– należy] znaleźć stałą pracę.

biznes.onet.pl

Tekst 2. Do klasy średniej [w Polsce] zaliczymy więc specjalistów różnych dziedzin i znaczną część polskiej inteligencji. [Są to osoby] wykonujące zawody charakteryzujące się wysoką złożonością. Są to osoby posiadające wyższe wykształcenie […]. Zasadniczo będą to więc lekarze, prawnicy, specjaliści od marketingu, dziennikarze, artyści, nauczyciele.

www.instytutobywatelski.pl

5.1. Podaj nazwę typu ruchliwości społecznej przedstawionej w tekście 1.

……..……

5.2. Na podstawie tekstów określ różnice w kryteriach stosowanych w celu określania przynależności do klasy średniej w Polsce i w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

- .....
.....
.....
- .....
.....
.....

Zadanie 6. (0–1)

O eksperymencie naturalnym

Kanadyjski badacz S.L. Wax wysłał do 100 tych samych hoteli po dwa zapytania o wolne miejsce w tym samym okresie. Jeden list podpisany był Moshe Greenberg, drugi – John Lockwood. W przypadku nazwiska pierwszego odpowiedziało 52% hoteli, z czego 36% pozytywnie, w przypadku nazwiska drugiego – 95%, z czego 93% pozytywnie.

Na podstawie: Ł. Łotocki, […] *w perspektywie socjologiczno-politologicznej*, Warszawa 2009, s. 76.

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opisane w tekście wyniki badania nie ilustrują

A. stygmatyzacji nazwiska.

B. przejawu antysemityzmu.

C. konformistycznego ulegania.

D. niechęci wobec innej grupy etnicznej.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 7. (0–2)

Mapa administracyjna Polski z gminami, w których łączny udział osób deklarujących inną niż polska przynależność narodowo-etniczną (jako pierwszą lub drugą) wynosił minimum 10%

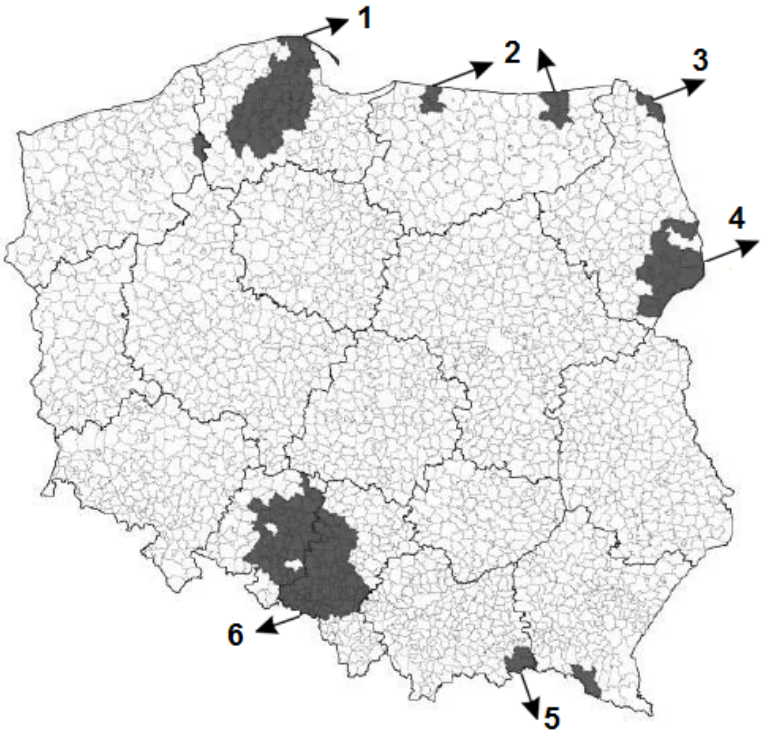

Na podstawie: *Przynależność narodowo-etniczna ludności – wyniki spisu ludności i mieszkań 2011*, s. 8, stat.gov.pl

Uzupełnij tabelę – wpisz właściwe nazwy mniejszości, których przedstawiciele stanowili większość deklarujących jako pierwszą lub drugą inną niż polska przynależność narodowo-etniczną w danych gminach, numery, którymi oznaczono te gminy na mapie, oraz nazwy właściwych województw.

Nazwa mniejszości	Numer na mapie	Nazwa województwa
		warmińsko-mazurskie
	3	
Łemkowie		

Zadanie 8. (0–1)

O rodzaju społeczeństwa

Umieszcza się je najczęściej między sferą polityczną (państwo i jego system polityczny) a prywatną (rodzina, przyjaciele). Stanowi coś na kształt „trzeciego sektora", wypełniającego pozostałą wolną sferę stosunków społecznych.

Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2007.

Podaj nazwę rodzaju społeczeństwa, którego dotyczy tekst.

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 9. (0–3)

Mapy. Wizualizacja rezultatów wyborów w Rzeczypospolitej Polskiej – zwycięzcy w jednomandatowych okręgach wyborczych według przynależności do komitetów wyborczych

2011 rok	2015 rok
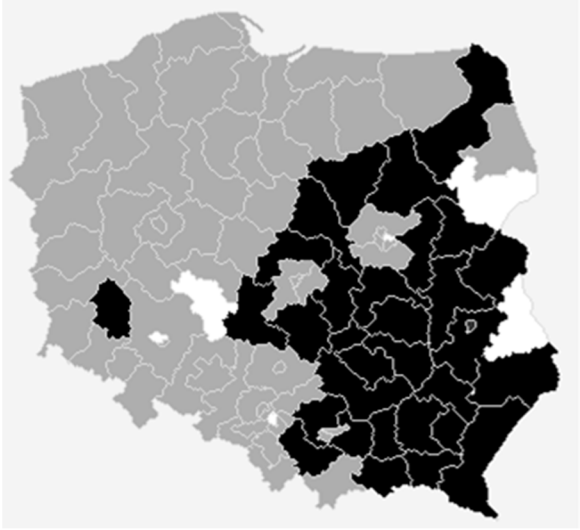	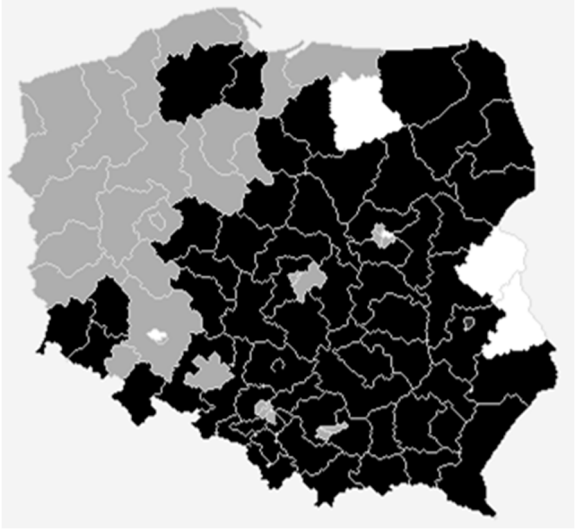
Przedstawiciele komitetu wyborczego oznaczonego kolorem czarnym uzyskali 31% mandatów, natomiast kolorem szarym – 63% mandatów. Pozostałe komitety oznaczono kolorem białym.	Przedstawiciele komitetu wyborczego oznaczonego kolorem czarnym uzyskali 61% mandatów, natomiast kolorem szarym – 34% mandatów. Pozostałe komitety oznaczono kolorem białym.

Na podstawie: pkw.gov.pl

9.1. Rozstrzygnij, czy na mapach zwizualizowano rezultaty wyborów do Sejmu RP. Odpowiedź uzasadnij, formułując dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie:

- .....

.....

.....

- .....

.....

.....

9.2. Uzupełnij fragment legendy do map – do każdej barwy podanej w tabeli dopisz nazwę partii politycznej, która sformowała właściwy komitet wyborczy.

Barwa na mapach	Nazwa partii politycznej

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 10. (0–1)

O słabościach ludowładztwa

[…] wola ludu jest w praktyce wolą najliczniejszej lub najaktywniejszej *części* ludu, większości lub tych, którzy za większość uchodzą: lud *może* więc pragnąć pognębienia jednej ze swych części i środki ostrożności dla zapobieżenia temu są równie potrzebne, jak przeciw każdemu innemu nadużyciu władzy.

Historia idei politycznych. Wybór tekstów, Warszawa 2001, t. 2, s. 456.

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Twórcą powyższego tekstu był

A. John Stuart Mill, reprezentujący liberalizm.

B. Michaił Bakunin, reprezentujący anarchizm.

C. Edmund Burke, reprezentujący konserwatyzm.

D. Leon XIII, reprezentujący katolicką naukę społeczną.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 11. (0–3)

O praktyce politycznej w jednym z państw

W 1986 roku po raz pierwszy w okresie obowiązywania w tym państwie systemu władzy funkcjonującego na mocy konstytucji z 1958 roku wybory wyłoniły większość pochodzącą z innego bloku niż ta, do której należał prezydent. Wybrany w wyborach powszechnych socjalistyczny prezydent, który przewodniczy posiedzeniom Rady Ministrów, powołał nowy centroprawicowy rząd (o składzie politycznym odpowiadającym większości w izbie pierwszej parlamentu). Sytuacja ta uzyskała obrazową nazwę koabitacji (współzamieszkiwania): Prezydent reprezentował jeden, a rząd z premierem – inny blok partyjny.

Na podstawie: P. Sarnecki, *Ustroje konstytucyjne państw współczesnych*, Warszawa 2007, s. 254; E. Gdulewicz, *System konstytucyjny* […], Warszawa 2000, s. 55–60.

11.1. Podaj nazwę państwa, którego dotyczy tekst.

……..……

11.2. Rozstrzygnij, czy w państwie, którego dotyczy tekst, występuje klasyczny system prezydencki. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do cech tego systemu.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

11.3. Przedstaw przykład, gdy zjawisko, którego nazwę podkreślono w tekście, miało miejsce w Rzeczypospolitej Polskiej w XXI wieku – podaj właściwe imiona i nazwiska oraz rok.

.....

.....

Zadanie 12. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy i Afryki

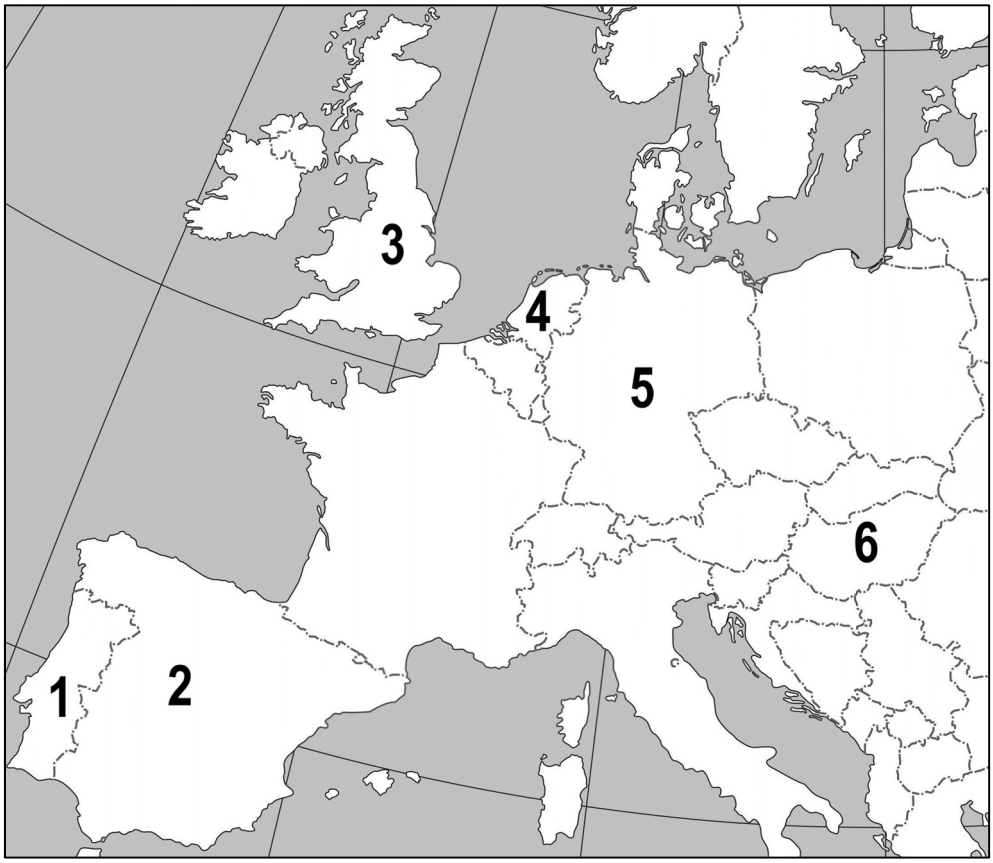

O ustroju terytorialno-prawnym, głowie państwa i parlamentach

Opis A. To państwo – podzielone na dystrykty, z których pozaeuropejskie mają charakter autonomiczny – jest republiką, w której głową państwa jest prezydent wybierany w wyborach powszechnych. Parlament – nazywany Zgromadzeniem Republiki – jest monokameralny.

Opis B. To federalne państwo jest republiką, w której głową państwa jest prezydent wybierany przez instytucję w połowie złożoną z wszystkich członków Parlamentu Związkowego (Federalnego). Funkcje ustawodawcze pełni także Rada Związkowa (Federalna).

Opis C. To, złożone z krajów, a w części europejskiej – z prowincji, państwo jest monarchią, w której głową państwa jest król z dynastii Oranje-Nassau (Orańskiej-Nassau). Parlament – nazywany Stanami Generalnymi – jest bikameralny.

Uzupełnij tabelę – do każdego opisu dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		
Opis C.		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 13. (0–1)

Zasada państwa demokratycznego

[…] podobnie niesprawiedliwością, szkodą społeczną i zakłóceniem ustroju jest zabieranie mniejszym i niższym społecznościom tych zadań, które mogą spełnić, i przekazywanie ich społecznościom większym i wyższym.

www.nonpossumus.pl

Podaj nazwę zasady państwa demokratycznego, której dotyczy tekst.

……..……...

Zadanie 14. (0–2)

O organie wykonawczym w Szwajcarii

Rada Federalna jest organem wykonawczym. Spośród członków Rady Federalnej Zgromadzenie Federalne, czyli dwuizbowy parlament, wybiera na okres jednego roku Prezydenta Federacji.

Na podstawie: *Leksykon systemów politycznych*, Warszawa 1999, s. 252–253.

14.1. Podaj różnicę w okresie obowiązywania pełnomocnictw między Prezesem Rady Ministrów RP a szefem organu wykonawczego wskazanego w tekście.

.....

.....

.....

14.2. Odnosząc się do typu systemu politycznego funkcjonującego w państwie, którego dotyczy tekst, podaj różnicę w pozycji ustrojowej między wskazanym kolegialnym organem wykonawczym tego państwa a Radą Ministrów RP.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–1)

Sytuacja fikcyjna

W głosowaniach w Sejmie RP w tzw. zwykłej procedurze ustawodawczej brało udział 420 posłów. Za każdym razem 40 wstrzymywało się od głosu, a 160 głosowało przeciw.

Na podstawie tekstu oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Sejm RP odrzuciłby tzw. weto ustawodawcze Prezydenta RP.	**P**	**F**
2.	Sejm RP uchwaliłby ustawę.	**P**	**F**
3.	Sejm RP odrzuciłby poprawki Senatu RP wniesione do ustawy.	**P**	**F**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 16. (0–3)

O kompetencjach wobec organów samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej

Opis 1. Na wniosek Prezesa Rady Ministrów może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten narusza rażąco Konstytucję lub ustawy.

Opis 2. Sprawuje nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych oraz dokonuje kontroli ich gospodarki finansowej i zamówień publicznych.

Opis 3. Rozpoznając protesty wyborcze, rozstrzyga o ważności wyborów samorządowych oraz o ważności wyboru radnego.

Na podstawie: Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.; Dz.U. 2011, nr 21, poz. 112, z późn. zm. (stan prawny na 9 kwietnia 2021 r.).

16.1. Do każdego opisu kompetencji dopisz nazwę właściwej instytucji w Rzeczypospolitej Polskiej.

Opis 1. – .....

Opis 2. – .....

Opis 3. – .....

16.2. Podaj nazwy organów samorządowych, których dotyczy opis 1., w obu wskazanych typach jednostek administracyjnych.

w powiecie ziemskim – .....

w województwie – .....

Zadanie 17. (0–1)

Przepis prawny z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Art. 25.3. Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 9 kwietnia 2021 r.).

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zgodnie z przytoczonym przepisem prawnym

A. stosunki między państwem a kościołami opierają się na autonomii tych podmiotów.

B. wprowadzono uprzywilejowanie jednego z kościołów, a zatem religię państwową.

C. mamy do czynienia z prawnym wprowadzeniem ateizmu.

D. istnieje system powiązania kościoła i państwa.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 18. (0–1)

Przepis prawny z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Art. 178.1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 9 kwietnia 2021 r.).

Przedstaw konstytucyjne rozwiązania prawne wzmacniające zasadę określoną w podkreślonej części przytoczonego przepisu prawnego.

- .....

.....

- .....

.....

Zadanie 19. (0–1)

Wykres. Krzywe popytu i podaży – przypadek dóbr typowych

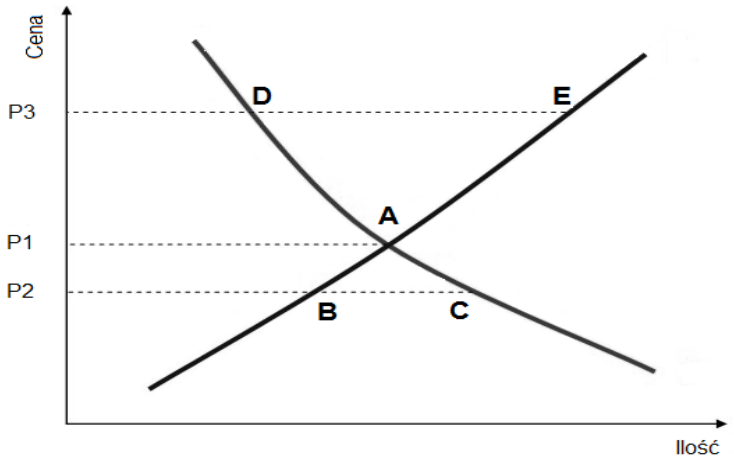

Na podstawie: www.nbportal.pl

Podaj nazwę punktu przecięcia krzywych (punktu A).

……..……

Zadanie 20. (0–5)

Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 42. § 1. Pisma doręcza się osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy.
Art. 127. § 1. Od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji.
Art. 128. Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy, jeżeli z odwołania wynika, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji. […]
Art. 129. § 1. Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję.
§ 2. Odwołanie wnosi się w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie – od dnia jej ogłoszenia stronie.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Art. 132. § 3. Od nowej decyzji służy stronom odwołanie.
Art. 134. Organ odwoławczy stwierdza w drodze postanowienia niedopuszczalność odwołania oraz uchybienie terminu do wniesienia odwołania. […]

Dz.U. […], nr 30, poz. 168, z późn. zm. (stan prawny na 9 kwietnia 2021 r.).

Kazus – sytuacja fikcyjna

Dnia 8 lutego 2013 r. doręczono Ewelinie Gagackiej decyzję wójta dotyczącą konieczności płacenia przez nią podatku od nieruchomości za działkę, której część stanowiła drogę gminną. Ewelina Gagacka złożyła w terminie i zgodnie z procedurą odwołanie. Organ odwoławczy nakazał 5 kwietnia 2013 r. ponowne rozpatrzenie sprawy. Kolejna decyzja wójta była awizowana w urzędzie pocztowym po raz pierwszy 6 maja 2013 r. Ewelina Gagacka odebrała ją 14 maja a – w związku z tym, że decyzja była w zasadniczej części kopią rozwiązań z decyzji poprzedniej – 26 maja złożyła w urzędzie gminy odwołanie. Wójt nie przyjął odwołania, a w postanowieniu stwierdził, że – po pierwsze – nastąpiło uchybienie terminu do wniesienia odwołania i – po drugie – że od decyzji i tak nie przysługiwałoby odwołanie, gdyż już raz Ewelina Gagacka w tej sprawie skorzystała z takiej możliwości.

20.1. Podaj nazwę kodeksu, w którym zamieszczono przytoczone przepisy prawne.

……..……

20.2. Podaj nazwę organu odwoławczego w przedstawionym kazusie.

……..……

20.3. Rozstrzygnij, czy w podanym kazusie decyzja wójta o nieprzyjęciu drugiego odwołania była zgodna z prawem. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do trzech przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie:

- .....
.....
.....
- .....
.....
.....
- .....
.....
.....

20.4. Podaj nazwę organu władzy sądowniczej, do którego można skierować skargę po wyczerpaniu środków odwoławczych w procedurze wskazanej w materiałach źródłowych.

……..……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 21. (0–2)

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis 1. Kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną wobec grupy osób lub poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Przepis 2. Dziecko może żądać ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa, jeżeli uznający mężczyzna nie jest jego ojcem.

Przepis 3. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

Dz.U. […], nr 9 poz. 59, z późn. zm.; Dz.U. […], nr 16, poz. 93, z późn. zm.;
Dz.U. […], nr 88, poz. 553, z późn. zm. (stan prawny na 9 kwietnia 2021 r.).

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę kodeksu, w którym został on zamieszczony.

Przepis 1. – .....

Przepis 2. – .....

Przepis 3. – .....

Zadanie 22. (0–1)

O wyroku sądu w sprawie byłych policjantów

Na stronie internetowej Komendy Stołecznej Policji opublikowano wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia II Wydział Karny z dnia 24 marca 2006 roku. Byli policjanci ze śródmiejskiej komendy zostali uznani za winnych przyjęcia łapówki. Oprócz więzienia i grzywny przekupnych mundurowych czeka napiętnowanie w internecie.

Na podstawie: prawo.vagla.pl

Podaj nazwę środka karnego, którego zastosowanie przez sąd wskazano w tekście.

……..……

Zadanie 23. (0–1)

Fragment dokumentu międzynarodowego dotyczącego praw człowieka

Art. 6.1. Państwa Strony [niniejszego dokumentu] uznają prawo do pracy, które obejmuje prawo każdego człowieka do uzyskania możliwości utrzymania się poprzez pracę swobodnie wybraną lub przyjętą, oraz podejmą odpowiednie kroki w celu zapewnienia tego prawa.
Art. 16.1. Państwa Strony [niniejszego dokumentu] zobowiązują się przedkładać […] sprawozdania dotyczące podjętych środków oraz postępu dokonanego w zakresie przestrzegania praw uznanych w [niniejszym dokumencie].

Dz.U. 1977, nr 38, poz. 169.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dokument, którego fragment przytoczono, to

A. *Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych*.

B. *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*.

C. *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka*.

D. *Konwencja o prawach dziecka*.

Zadanie 24. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy i Azji w XX wieku

24.1. Podaj rok, w którym zamieszczona mapa straciła aktualność. Odpowiedź uzasadnij.

Rok – ……

Uzasadnienie – ……..……...

……...……

...……...……..

24.2. Podaj nazwy współczesnych państw członkowskich Unii Europejskiej, których terytoria w okresie obowiązywania mapy wchodziły w skład niesąsiadującego wówczas z Polską i nieistniejącego współcześnie państwa federacyjnego.

- ……
- ……...……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 25. (0–3)

O konflikcie w państwie afrykańskim

[Konflikt ten] określany jest mianem „afrykańskiej wojny światowej”. Ten metaforyczny termin wskazuje, po pierwsze, bezprecedensową skalę zbrojnego zaangażowania państw afrykańskich – w szczytowym momencie działań zbrojnych […] [rebeliantów] wspierały Burundi, Uganda i Rwanda, siły rządowe zaś – Czad, Zimbabwe, Angola, Namibia […] [a] po drugie, największą spośród wszystkich afrykańskich konfliktów liczbę ofiar szacowaną na ponad 5 mln.

Wprowadzenie sił międzynarodowych […] nastąpiło wraz z podpisaniem […] porozumienia o zawieszeniu broni 10 lipca 1999 r. w Lusace. Na podstawie rezolucji […] powołano operację MONUC. […] W 2010 r. personel operacji liczył około 25 tys. osób, z czego około 20 tys. stanowili żołnierze, a roczny koszt jej prowadzenia wynosił około 1,4 mld USD […]. W maju 2010 r. […] [podjęto] decyzję o zmniejszeniu sił pokojowych […] i przekształceniu MONUC w operację stabilizacyjną [– MONUSCO].

Bezpieczeństwo międzynarodowe, Warszawa 2012, s. 288–291.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

25.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Państwo, w którym miały miejsce wydarzenia wskazane w tekście, to

A. Federalna Demokratyczna Republika Etiopii.

B. Republika Sudanu Południowego.

C. Demokratyczna Republika Konga.

D. Federalna Republika Somalii.

25.2. Uzupełnij tekst – podaj nazwy organizacji międzynarodowej (1.) i jej organu (2).

Opisane w tekście operacje zostały wprowadzone przez **(1.)** …… ……..….. w wyniku rezolucji jej organu – **(2.)** …… …… .

25.3. Rozstrzygnij, czy przedstawione działania miały charakter współpracy rozwojowej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – …….……..

……...…….

……

……...……...……..

Zadanie 26. (0–2)

O kompetencjach instytucji Unii Europejskiej

Fragment 1. […] wspiera ogólny interes Unii i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Czuwa […] nad stosowaniem Traktatów i środków przyjmowanych przez instytucje na ich podstawie. […] Wykonuje budżet i zarządza programami.

Fragment 2. […] pełni, wspólnie z Parlamentem Europejskim, funkcje prawodawczą i budżetową. Pełni funkcje określania polityki i koordynacji zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach.

Fragment 3. […] orzeka zgodnie z Traktatami: a) w zakresie skarg wniesionych przez państwa członkowskie, instytucje lub osoby fizyczne lub prawne; b) […] w sprawie wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje […].

Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), oide.sejm.gov.pl

Do każdego z fragmentów *Traktatu o Unii Europejskiej* dotyczącego kompetencji danej instytucji Unii Europejskiej dopisz nazwę tej instytucji.

Fragment 1. – .....

Fragment 2. – .....

Fragment 3. – .....

Zadanie 27. (0–1)

Wykres. Odpowiedzi na pytanie: Czy Pana(i) zdaniem wprowadzenie euro w Polsce będzie korzystne, czy też niekorzystne, dla:

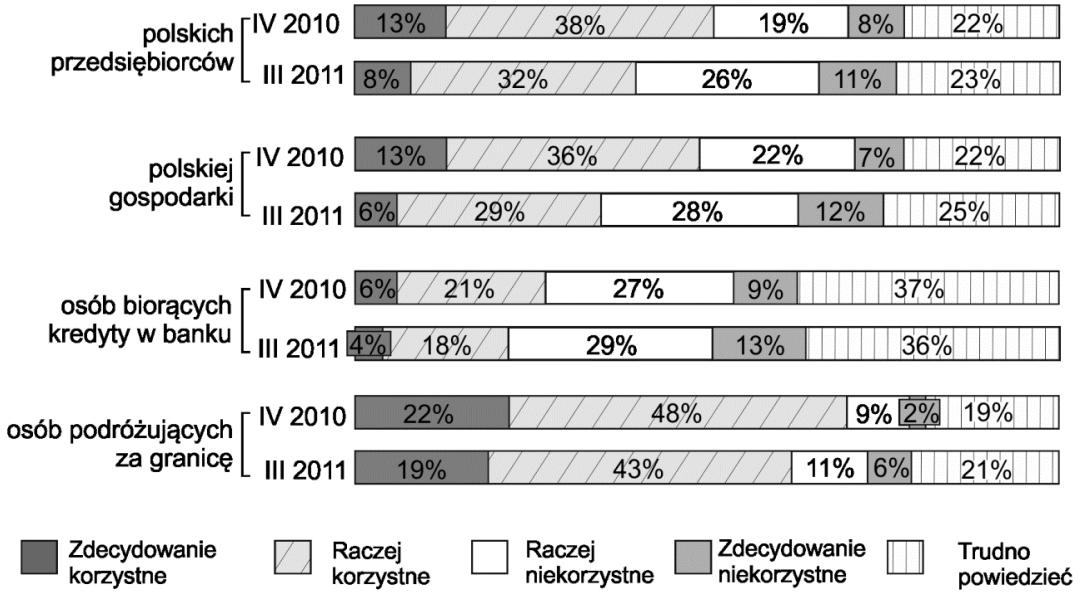

Na podstawie: *Wprowadzenie euro w Polsce – akceptacja, skutki, uwarunkowania*, Komunikat z badań CBOS BS/37/2011.

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Odsetek twierdzących, że wprowadzenie euro w Polsce będzie zdecydowanie niekorzystne dla osób biorących kredyty w banku, wzrósł w okresie kwiecień 2010 – maj 2011 o 4%.	**P**	**F**
2.	Polska gospodarka to kategoria, w której nastąpił w okresie kwiecień 2010 – maj 2011 największy spadek odsetka respondentów uważających, że wprowadzenie euro w Polsce będzie korzystne.	**P**	**F**
3.	Wprowadzenie w Polsce środka płatniczego, którego dotyczy przytoczone badanie, wymagałoby obecnie zmiany *Konstytucji RP*.	**P**	**F**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 28. (0–1)

O przedsięwzięciu niemiecko-rosyjskim i jego ocenach

Bardzo poważnie na wzajemnych stosunkach zaciążyło podpisanie przez Schrödera i Putina, 8 września 2005 r., umowy o budowie […]. [U]mowa między Rosją a Niemcami została podpisana na dwa tygodnie przed wyborami parlamentarnymi w Niemczech. Wkrótce po nich były już kanclerz Schröder zgodził się objąć stanowisko przewodniczącego rady nadzorczej konsorcjum powołanego do budowy […]. [W Polsce i w państwach bałtyckich obawiano się możliwości używania efektu przedsięwzięcia niemiecko-rosyjskiego] jako instrumentu wywierania przez Rosję nacisku politycznego (Moskwa stosuje często podobną politykę wobec Ukrainy). Polski minister spraw zagranicznych […] przyrównał nawet umowę o budowie […] do paktu Ribbentrop–Mołotow.

R. Grodzki, *Polska polityka zagraniczna w XX i XXI wieku*, Zakrzewo 2009, s. 251–253.

Wyjaśnij, czego dotyczyło przedsięwzięcie opisane w tekście.

……

……

……

……

Zadanie 29. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Wolność słowa w Polsce od 1989 roku – scharakteryzuj unormowania prawne jej dotyczące oraz kwestię jej ochrony.

Izabela Lewandowska-Malec, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, była radną gminy Świątniki Górne. W ramach swojej działalności bacznie przyglądała się pracy burmistrza […] [i] kilkukrotnie zawiadamiała prokuraturę o dostrzeżonych przez siebie nieprawidłowościach w Urzędzie Gminy. Postępowania w tych sprawach były jednak umarzane. W końcu, w 2004 r., I. Lewandowska-Malec, napisała list do Polskiej Agencji Prasowej, w którym […] [stwierdziła]: „Skłaniam się do poglądu, że burmistrz czyni na organ prokuratorski pozaprawne naciski".

Po opublikowaniu przez PAP listu […] burmistrz gminy Świątniki Górne skierował prywatny akt oskarżenia. […] W grudniu 2006 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce uznał radną za winną zniesławienia burmistrza i skazał ją na grzywnę w wysokości 7 500 złotych oraz nakazał publikację wyroku na stronach PAP. Apelacja oskarżonej została przez Sąd Okręgowy odrzucona jako oczywiście bezzasadna. Mimo starań I. Lewandowskiej-Malec ani Prokurator Generalny, ani Rzecznik Praw Obywatelskich nie zdecydowali się na sporządzenie kasacji w jej sprawie.

„Pani Lewandowska-Malec wystąpiła ze skargą do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka […]. Dziś ETPCz uznał, że w sprawie doszło do naruszenia art. 10 Konwencji. Trybunał[,] badając sprawę[,] wskazał, że nie można opierać się wyłącznie, jak zrobiły to sądy krajowe, na jednym zdaniu z listu skarżącej i pomijać dokumentacji przedstawionej przez skarżącą. „Zdaniem Trybunału sama wypowiedź miała miejsce w ramach debaty politycznej, a skarżąca[,] używając sformułowania […] [,] nawiązała do wcześniejszego oficjalnego

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

stanowiska Rady Gminy". […] Podsumowując[:] Trybunał stwierdził, że sądy krajowe przekroczyły wąski margines swobody, jaki został im przyznany w związku z debatą polityczną, naruszając art. 10 Konwencji. ETPCz zasądził 2 600 euro zadośćuczynienia oraz 3 000 euro zwrotu kosztów postępowania krajowego. Jest to trzeci wyrok uznający Polskę winną naruszenia swobody wypowiedzi w związku ze skazaniem za zniesławienie.

www.hfhr.pl

Temat 2.

Porównaj funkcjonowanie partii politycznych i systemów partyjnych we współczesnych państwach demokratycznych i niedemokratycznych.

Temat 3.

Scharakteryzuj skład, tryb powoływania i kompetencje trybunałów w Rzeczypospolitej Polskiej.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

WYPRACOWANIE
na temat nr ……

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl